

2018-05-07

Barn- och ungdomsnämnden

Dnr Bun 2018/142

Kvalitetsuppföljning - 2018 års rapport

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsförvaltningens förslag

1. Barn- och ungdomsnämnden godkänner rapporten

Ärendet i korthet

Kvalitetsuppföljningar genomförs varje år med Järfälla kommuns för- och grundskolor. Resultaten från årets kvalitetsuppföljningar visar att Järfälla kommun har verksamheter av generellt god kvalitet, men att det finns områden som skulle kunna utvecklas än mera.

Kvalitetsuppföljningarna kommer att fortgå kommande år. Fokus på kvalitetsuppföljningarna kommer att vara enheternas måluppfyllelse- och analysrapport och enheternas kunskapsresultat.

Handlingar

1. Barn- och ungdomsförvaltningens tjänsteskrivelse, 2018-05-07.

Bakgrund

Kvalitetsuppföljningarna har under sju år varit en del av barn- och ungdomsförvaltningens systematiska kvalitetsarbete. Genom kvalitetsuppföljningarna skapar förvaltningen en dialog med enheterna kring kvalitet och utveckling samtidigt som enheterna ges stöd i sitt fortsatta utvecklingsarbete. Det är värt att betona att enheterna själva äger ansvaret för sin utveckling, och därmed har ansvar för att ta initiativ som leder till förbättrad måluppfyllelse.

För att få en struktur i kvalitetsuppföljningarna har utgångspunkten varit de identifierade förbättringsområdena som har ingått i *program för resultatförbättring* samt enhetens kunskapsresultat. Följande fyra områden har gällt som förbättringsområden de senaste två åren:

- systematiskt kvalitetsarbete
- inkluderande arbetssätt
- digital kompetens
- utbildning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Många enhetsföreträdare har uttryckt en uppskattning över formerna för uppföljningarna. Som ovan nämns har fokus legat på att skapa en dialog, vilket har lett till att mötena har upplevts som konstruktiva.

Analys

Nedan återges en kort genomgång av de fyra områden (se bakgrund) som har varit utgångspunkt för uppföljningarna.

Systematiskt kvalitetsarbete

Skolverket framhåller att ett välfungerande systematiskt kvalitetsarbete innehåller fyra olika faser: uppföljning, analys och bedömning, planering, och genomförande. I Järfällas verksamheter kan det konstateras att nästan alla enheter följer någon form av kvalitets hjul som innehåller de delar som Skolverket refererar till. Det finns dock vissa kvalitetsvariationer i Järfällaenheternas systematiska kvalitetsarbete. Exempelvis finns det variationer vad gäller uppföljningen och analysen av elevernas kunskapsresultat. Några enheter har kommit långt och kan analysera resultaten utifrån genomförda insatser och dess eventuella effekter. Andra enheter befinner sig i en fas där enheternas egna insatser tydligare behöver kopplas ihop med elevresultaten.

Det går inte att med säkerhet fastslå varför kvaliteten varierar mellan enheterna men olika hypoteser kan diskuteras. Skolforskare Jan Håkansson menar att en del skolor tenderar att överdramatisera analysarbetet. Istället för att arbeta med det underlag som man har, till exempel föräldrars och elevers åsikter om undervisningen, satsar man på att utveckla verksamhetsmodeller av olika slag. En annan orsak till bristande framgång inom systematiskt kvalitetsarbete kan vara att arbetet inte upplevs som angeläget i den personalkåren. Kvalitetsarbetet får inte bli ett ”måste” som genomförs i juni och i augusti varje år, utan behöver vara en aktuell del i vardagen.¹

Ett av flera goda exempel på hur forskningens tankar om effektivt systematiskt kvalitetsarbete kan realiseras, är en Järfällaenhets arbete med resultatanalys av de nationella proven. Enhetens lärare utgår från resultaten i de nationella proven när slutsatser ska dras om framtida utvecklingsområden. En viktig del i arbetet är att förankra elevresultaten i lärarkollegiet. Den analys som görs blir sedan vägledande för vilka strategier som används i undervisningen, men också vilket pedagogiskt material som används. I ett senare skede vinnlägger sig även enheten om att elevresultaten förs ”uppåt och nedåt” i en överlämningsprocess när eleverna lämnar skolan. Detta så att elevresultaten sätts in i en kontext och kan analyseras ytterligare.

Digital kompetens

I syfte att möta de utmaningar som ett digitaliserat samhälle innebär, lämnade Skolverket i april 2017 ett förslag på en nationell strategi för skolans digitalisering till regeringen. Den nationella strategin innefattar fyra områden – kompetensutveckling, likvärdig tillgång till digitala verktyg, undervisning och administration samt forskning och uppföljning av strategin – och har som vision att *alla barn och elever ska utveckla en adekvat digital kompetens* senast år 2022.

Regeringen har vidare beslutat om att göra förändringar i grundskolans styrdokument i syfte att ytterligare stärka digitaliseringen. Majoriteten av grundskolans kursplaner har förändrats och de nya förändringarna börjar gälla från och med 1 juli 2018.

---

¹ Chef och Ledarskap 17 oktober 2013, *Enkla rutiner som funkar – det är nyckeln*, <https://chefochledarskap.se/enkla-rutiner-som-funkar-det-ar-nyckeln/>

Med utgångspunkt i Skolverkets nationella strategi för digitalisering kan det slås fast att Järfällas enheter befinner sig i olika stadier. Ett antal enheter har under lång tid arbetat aktivt med att försöka tillvarata digitaliseringens möjligheter i utbildningen. Det finns goda exempel på hur den digitala kompetensen har utvecklats inom bland annat formativ bedömning, programmering, och informationshantering. På de enheter där arbetet har utvecklats mest kan man konstatera att arbetet med digital kompetens i högre utsträckning anses vara en integrerad del av enheternas didaktiska processer, det vill säga en mer naturlig del av utbildningen. Den digitala kompetensen ses här inte som ett ”projekt”, utan som ett medel för att nå ökade kunskaper för barn och elever.

Vad det är som gör att enheterna utvecklas olika kan ha flera olika orsaker. Enhetens lokala tradition och kultur, lärarkårens och enhetsledningens kompetens inom området är tänkbara faktorer som påverkar hur en enhet utvecklas. I syfte att höja den digitala kompetensen i Järfällas för- och grundskolor har barn- och ungdomsförvaltningen beslutat att delta i Skolverkets nationella insatsprogram, *leda digitalisering*. Samtliga kommunala enhetschefer ingår i insatsprogrammet som ytterst syftar till att stärka skolledare och huvudmäns förmåga att kartlägga, definiera och fokusera utvecklingsbehov. Insatsen löper över cirka ett år och består av sex olika moduler med varierande innehåll.

Inkluderande arbetssätt

Tanken med det inkluderande arbetssättet är att alla barn och elever dels ska ha rätt till undervisning som passar deras förutsättningar och behov, dels ska känna en social gemenskap med övriga barn och elever. Genomgående för Järfällas verksamheter över tid är att såväl lärare som rektorer ger uttryck för en ökad acceptans och beredskap för inkludering av barn och elever i behov av särskilt stöd. När man förut ofta fastnade i tanken om att elever i behov av särskilt stöd behövde en annan miljö utanför det ordinarie sammanhanget, är utgångspunkten idag en annan. Idag har arbetet skiftat mot att arbetslagen ska försöka ge barnet/eleven ett socialt sammanhang och att man ska möta barnet/elevens behov utifrån en inkluderingsstanke. Denna ”synvända” har gjort att man tillgodoser många barns/elevs behov av både pedagogisk gynnsam miljö och ett socialt sammanhang. Det specialpedagogiska stödet tycks även idag i större utsträckning ha flyttat in i klassrummet än vad som tidigare var fallet.

Specialpedagogerna/speciallärarna samverkar med undervisande lärare och deltar oftare direkt i den ordinarie undervisningen.

Även om det har ägt rum en positiv utveckling vad gäller pedagogik och förhållningssätt så framhåller lärare och rektorer att inkluderingsarbetet är krävande i vissa avseenden. Inte sällan har man flera barn och elever med särskilda behov vilket gör arbetet extra intensivt. Från personalhåll lyfts därför ofta frågan om personaltäthet. En annan fråga som ofta diskuteras är behovet av välanpassade och flexibla lokaler. För att lyckas med inkluderande arbetssätt behöver man ha en möjlighet att göra flexibla gruppindelningar, vilket ställer krav på lokalernas utformning.

Utbildning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Christian Lundahl, forskare vid Stockholms universitet, framhåller att begreppet vetenskaplig grund har olika dimensioner inom utbildning. Å ena sidan kan det handla om att undervisningsinnehållet baseras på vetenskaplig kunskap, å andra sidan kan det handla om formerna för undervisningen, det vill säga själva undervisningsprocessen.

Ett exempel på det senare är bland annat ÄDK, Ämnesdidaktiskt Kollegium, som bedrivs på en enhet i Järfälla. ÄDK är utvecklat tillsammans med Göteborgs universitet och baserar sig på innehållet i Learning study/lesson study. Det yttersta syftet är att

skapa en hållbar kultur där lärare utvecklar sin dagliga undervisning genom att planera och utvärdera tillsammans. Ett annat arbete som utgår från de undervisningsrelaterade processerna i Järfälla är Dylan Williams läromoduler. Läromodulerna utgör grunden för det kollektiva lärarbetet där det reflekterande samtalet i sin tur utgör basen för utvärdering inom kollegiet.

På förvaltningsnivå är utbildning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet ett område som prioriteras i det pågående utvecklingsarbetet. En viktig del i arbetet kommer att bli att skapa ytor där möten med vetenskap och beprövad erfarenhet får utrymme. Förhoppningen är att detta ska sporra till en större utvecklingskraft på sikt. Det är viktigt att varje medarbetare får ta del av aktuell kunskap inom sitt fack, så att beslut fattas på rätt grunder, men det är också viktigt i syfte att skapa en vilja till förändring och innovation.

Barnkonsekvensanalys

Kvalitetsuppföljningarna medför ingen direkt konsekvens för barnen i Järfällas verksamheter. Indirekt är dock syftet med kvalitetsuppföljningarna, som är en del av det systematiska kvalitetsarbetet, att förbättra kvaliteten på enheternas verksamheter.

Ekonomiska konsekvenser

Kvalitetsuppföljningarna har ingen ekonomisk konsekvens.

Slutsatser

Enheterna, har uppskattat uppföljningarna som sådana, framför allt eftersom det ger dem möjlighet att beskriva sitt arbete på ett mer ingående sätt. Samtalen blir ett komplement till det inskickade materialet bestående av måluppfyllelse- och analysrapporter, planen mot diskriminering och kränkande behandling samt verksamhetsplanen.

Resultaten från årets kvalitetsuppföljningar visar att Järfälla kommun har verksamheter av god kvalitet, men att det finns områden som skulle kunna utvecklas än mera. Exempelvis kan likvärdigheten utvecklas då kvaliteten inom vissa områden varierar något på Järfällas enheter.

Kvalitetsuppföljningarna kommer att fortgå kommande år. Dock kommer frekvensen minska något, så att varje enhet får besök vartannat år. Fokus på kvalitetsuppföljningarna kommer att vara enheternas måluppfyllelse- och analysrapport och enheternas kunskapsresultat.

Minna Avrin
Barn- och ungdomsdirektör

Christina Dahlin Wibom
Verksamhetschef för Utveckling och Stöd

Kristofer Fagerström
Utredare

Skickas till

Samtliga kommunala för- och grundskolor i Järfälla